

॥ तत्र भर्त्सनपारुष्यस्वच्छन्दाचरणादयः ॥ १६९ ॥

यथा—

‘अन्यासु तावदुपमर्दसहासु भृङ्ग

लोलं विनोदय मनः सुमनोलतासु ।

मुग्धामजातरजसं कलिकामकाले

व्यर्थं कदर्थयसि किं नवमालिकायाः ॥’

अथ ग्लानिः—

रैत्यायासमनस्तापक्षुत्पिपासादिसंभवा ।

ग्लानिर्निष्प्राणताकम्पकार्श्यानुत्साहतादिकृत् ॥ १७० ॥

यथा—

‘किसैलयमिव मुग्धं बन्धनाद्विप्रलूनं

हृदयकुसुमशोषी दारुणो दीर्घशोकः ।

ग्लपयति परिपाण्डु क्षाममस्याः शरीरं

शरदिज इव धर्मः केतकीभर्मपत्रम् ॥’

अथ चिन्ता—

ध्यानं चिन्ता हितानाम्नेः शून्यताश्वासतापकृत् ।

मुष्मिकीः परलोकभवाः । नीवारस्तृणधान्यम्, कृते निमित्तम् । सांप्रतं वार्धके । अत्र तत्त्वज्ञानेन निःस्पृहत्वम् ॥ अन्यास्विति । मधुपानकालीनश्वरणप्रहारादिरुपमर्दः । पक्षे संभोगकालीनशुम्बनालिङ्गनादिः । लोलं सत्पृष्णम् । मुग्धां कोमलां सुरतमूढां च । रजः परागः आर्तवं च । अकाले मकरन्दाभावदशायां बाल्ये च । अत्रोप-
भोक्तिरि वालया अस्थैर्यं परुषवचनेन प्रतीयते ॥ निष्प्राणता असामर्थ्यम् ॥
बन्धनात् उत्पत्तिस्थानात् । निष्प्राणत्वानौजस्यसत्त्वसंक्षयाणां बलहानिरुपत्वेऽपि

१. नवेति । सप्तलायाः ‘सप्तला नवमालिका’ इत्यमरः । ‘नवमल्लिकायाः’ इति पाठे तु मुग्धेलादिनैव नवत्वलाभे पुनर्मल्लिकायां नवत्वविशेषणं व्यर्थम् । नवा स्तुला माला अस्याः, कप् । इति भानुजिदीक्षिताः ॥

२. चिन्तेति । इष्टप्राप्त्यनिष्टप्राप्त्यादिजनिता ध्यानापरपर्याया वैवर्ण्यभूलेखनाधो-
मुखत्वादिहेतुश्चित्तवृत्तिविशेषश्चिन्ता । यदाहुः—‘विभावा यत्र दारिद्र्यमैश्वर्यग्रंशनं तथा ।

१. ‘उद्देगारिथितिवैरस्यप्रमुल्लैरवबुध्यते ।’ इति ग. २. ‘नवमल्लिकायाः’ इति क. ३. ‘रत्नाद्यायास-
शुचुद्भिर्ग्लानिर्निष्प्राणता मता । अनुत्साहाकृदौर्वल्यसेदाद्यैर्व्यक्तिमेति सा ॥’ ग. ४. ‘कादर्थं घ.
५. ‘लुलितनयनताराः क्षामवक्त्रेन्दुविम्बा रजनय इव निद्राछान्तनीलोत्पलाक्ष्यः । तिमिरमिव दधानाः
कंसिनः केशपाशानवनिपतिगृहेभ्यो बाल्यमूर्धारवध्यः ॥’ इति ग.